

Надворешната политика на Германија смета дека за идниот развој на Македонија голема улога имаат повеќе фактори: безбедноста на целиот регион и неповредливоста на границите, заштитата од криминални дејствија и создавање доверба во соработката на воено поле, стопанскиот развој на регионот и реализацијата на конкретните проекти во однос на инфраструктурата, со што би се создале услови за привлекување странски капитал и инвестиции, но и повторно воспоставување на стопанските врски. Тоа се солидни основи за продолжување на стратешкото партнерство со Берлин. Но, досега германската Влада имаше одредени излети во надворешната дипломатија, кои станаа реалност.

Во јули 2001 година, шефот на дипломатијата, Јошка Фишер, изјави дека промената на Преамбулата, признавањето на албанскиот јазик како втор службен јазик, признавањето на албанското малцинство како народ еднаков со македонскиот и изјавата во врска со вероисповедта, се главни услови за мир во Македонија и на Балканот. Тогаш сите Македонци беа разочарани од позицијата, која Германија ја зазеде кон нашава земја. Гледано денес, Берлин ја подобрува и ја развива пријателската соработка со Македонија. Колку е таа транспарентна, ќе покаже времето. Сега сме во фаза на нови односи. Партнерски, повеќе рамноправни, стратешки. Македонија е на добра патека да си го обезбеди најсилниот европски партнер.

САД се стратешкиот партнер на Република Македонија. Четиринаесет години наназад тие се главниот покровител на речиси сите случувања. Политички, економски, воено-безбедносни... И земјите од ЕУ се стратешки важни партнери и сојузници во закрепнувањето на нашето општествено уредување и живеење. Велика Британија, Германија и Франција се трите клучни земји, кои рамо до рамо со Америка го стимулираат нашиот, каков таков, развој и придонесуваат преку свои донации и проекти да се освежи климата во која живееме. Турбуленциите во Европа кои настанаа по неуспешните референдуми во Франција и во Холандија ги загрижија европските дипломати и, пред сè, оние земји кои очекуваат дека во наредните години ќе им се придружат на помоќните. Слабењето на европската конзистентност и консолидираност создаде благ удар врз земјите од југоистокот на континентот и веројатно ќе ги одложи

дека Велика Британија повторно би можела да падне на позицијата на помалку ефикасен трговски партнер. Најголемата слабост на Велика Британија е континуираната и традиционална слабост од недостаток на квалификувани кадри, како и несоодветни инвестиции. Сè ова го наметнува прашањето дали во наредните години со евентуалната поголема улога на Германија во Европа тоа би имало рефлексии и врз земјите од Балканот? Македонија, како дел од западниот Балкан, секако дека ќе има последици, позитивни или негативни, од таквиот развој на европската констелација.

Владата на Герхард Шредер, според својата програма Агенда 2010, почна да ги решава проблемите на пазарот на работна сила и големите пензиски трошоци. Германската индустрија напорно работи и на тоа да се намалат трошоците и да биде многу поконкурентна на пазарот отколку што е сега. Ваквиот развој

НЕКОГАШ "НЕГАТИВНИОТ" БЕРЛИН, ДЕНЕС "ПОЗИТИВЕН" БУНДЕСТАГ

Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

процесите на интегрирање на неопределено време. И Македонија, како дел од таа епизода, ќе трпи одредени временски последици. Државава сепак често си го поставуваше прашањето - кој е вистинскиот европски партнер во промовирањето и во поддржувањето на автентичните македонски државни интереси? Во наредниот неколкугодишен период ќе дојде до драстична промена на европската политичка и економска сцена. Аналитичарите предупредуваат дека наскоро би можело да дојде до енормен пад на економскиот подем на Велика Британија. Од друга страна, пак, се очекува да дојде до голем раст на германската индустрија, која засега е пониска од британската. Германскиот бизнис полека се средува. По овие констатации аналитичарите го поставуваат прашањето - дали во наредните пет или десет години Велика Британија и Германија можат да си ги заменат улогите?

ДОКАЖАНИ ПРИЈАТЕЛСТВА

Германија би можела да стане економска сила на стариот континент, до

на германската држава, докажана како традиционален и искрен пријател на Македонија, во целост би ѝ одговарал на идната позиција на земјава. Според германската надворешна политика, за идниот развој на Македонија голема улога имаат повеќе фактори, како што се, безбедноста на целиот регион и неповредливоста на границите, заштитата од криминални дејствија и создавање доверба во соработката на воено поле, потоа стопанскиот развој на регионот и реализацијата на конкретните проекти во однос на инфраструктурата, со што би се создале услови за привлекување странски капитал и инвестиции, како и повторно воспоставување на стопанските врски. Тоа се солидни основи за продолжување на стратешкото партнерство со Берлин. Сепак, германската Влада досега правеше и одредени излети во својата надворешна дипломатија, но тоа не беа само излети, туку тие станаа реалност. На пример, во изјавата на германската Влада на 6.7. 2001 година, шефот на дипломатијата, Јошка Фишер, изјави дека промената на Преамбулата, признавањето на албанскиот јазик како втор службен јазик, признавањето на албанското малцинство како народ еднаков со македонскиот народ и изјавата во врска со вероисповедта, се главни услови за мир во Македонија и на

Балканот. Тогаш сите Македонци беа разочарани од позицијата која Германија ја заведе кон нашава земја.

Војната во Македонија во 2001 година ќе биде забележана во историјата на војните во светот, како прва војна, која е водена и која е добиена со вешто манипулирање со меѓународното хуманитарно право од страна на надворешните фактори, кои имаат воени сили во составот на КФОР во Македонија и во Косово. Западот, вклучувајќи ја и Германија, стојеа зад тоа. Гледано од денешен агол, Берлин ја подобрува и ја развива пријателската соработка со Македонија. Колку е таа транспарентна, ќе покаже времето.

"На пример, Уставот на Франција од 1958 година содржи изречна одредба за забрана на промена на било која уставна одредба во време кога е загрозен територијалниот интегритет на Франција. Во Франција не може да се менува Уставот за време на војна или окупација, а во Македонија може. Токму затоа овој Договор треба да се менува и дополнува со нови решенија, бидејќи е донесен во услови на војна и со присила на надворешниот фактор", ќе рече на една трибина професорот по Уставно право, Светомир Шкарик.

ДОЛГОГОДИШНА ПОДДРШКА

Како и да е, денес се отвораат нови перспективи во македонско-германската соработка. Таму работите се по малку неизвесни затоа што се очекуваат нови избори за Бундестагот. Трката меѓу Шредер и Меркел се заострува. Прв пат Германците сакаат на канцелариската функција да видат жена. Македонија треба да продолжи со градењето позитивистички пристап кон официјален Берлин. Долги години Германија е најважниот стратешки и трговски партнер. Соработката е исклучително значајна и на воен план. Помошта со шеесетте транспортери БТР-70 е резултат на таа политичка поддршка која Германија конкретно ја даваше и на воен план, на полето на осовременувањето на нашата Армија. Тоа беше првата и една поголема материјална помош, која е значајна и во финансиска, меѓутоа и во смисла која ни овозможува сега практично да одиме кон вистински реформи на повисоки фази во АРМ. Пред 2 години, како резултат на билатералната соработка меѓу министерствата за одбрана на Република Македонија и на Сојузна Република Германија, во касарната "Гоце Делчев" во Скопје беше извршено примопредавање на 150 теренски возила "илтис", донација за АРМ. Возилата се опремени со уреди за врски, а за нив се добиени и резервни делови.

Повеќе од сигурно е дека идната Армија на Република Македонија ќе биде високопрофесионална и добро

СТАРТА ДАМА НИ ГО ДЕФИНИРА НАЈСИЛНИОТ СТРАТЕШКИ ПАРТНЕР

Четиринаесет години САД се нашиот стратешки партнер, тие се главниот покровител на речиси сите случувања, политички, економски, воено-безбедносни...

Нашава држава често си го поставуваше прашањето - кој е вистинскиот европски партнер во промовирањето и во поддржувањето на автентичните македонски државни интереси?

Во историјата на војните во светот, војната во Македонија во 2001 година ќе биде забележана како прва војна, која е водена и е добиена со вешто манипулирање со меѓународното хуманитарно право од страна на надворешните фактори. Уставот на Франција од 1958 година содржи изречна одредба за забрана на промена на било која уставна одредба во време кога е загрозен територијалниот интегритет на Франција. Во Франција не може да се менува Уставот за време на војна или окупација, а во Македонија може. Токму затоа овој Договор треба да се менува и дополнува со нови решенија, бидејќи е донесен во услови на војна и со присила на надворешниот фактор.

обучена. Професионализмот е основата и иднината на Армијата.

Со реформите кои се спроведуваат на полето на одбраната, во периодот од 2002 до 2007 година, АРМ ќе се трансформира во поефикасна и во поспособна воена сила, при што значително ќе се намалат борбените единици на копнените сили. По завршувањето на реформите, мирновременскиот состав на Армијата треба да брои персонал од 12.858 лица, од кои 70 отсто професионалци и 30 отсто регрути. Предизвиците со кои се соочува АРМ, во однос на бројот на професионалниот состав, не се ниту малку лесни, ниту за АРМ, ниту за Република Македонија. И на овој план

Германија даде исклучителен придонес. Еден од елементите на соработка меѓу Македонија и Германија беше и полето на економијата. Падот на Југословенската Федерација во 1991 година, заедно со растечкиот регионален конфликт, влијаеше економското осамостојување на Р Македонија да се изврши под специфични услови. Тука, пред сè, се мисли на губењето на голем дел од традиционалниот југословенски, но и на странскиот пазар за македонските производи, кои поради зголемените транспортни трошоци, заобиколните патишта не беа конкурентни на странските пазари. Се случи опаѓање на три четвртини од индустриското производство, што заедно со губењето на штедните влогови во износ од 1,2 милијарди долари, придонесе макроекономските услови во почетните моменти од самостојноста на Републиката да бидат во хаотична состојба, проследени со хиперинфлација. На почетокот од транзицијата се сметаше дека период од 5 години ќе биде доволен за успешно да се замени општествениот систем. Денес е јасно дека за овој временски период не само што не е остварена успешна трансформација на економскиот систем, туку тој не дава никакви позитивни резултати и води кон надолна линија. Во овој период Германија беше најсилниот трговски партнер на македонската држава. Негативните резултати кои се создадоа од начинот на кој се изведе транзицијата, влијаеја на стандардот на населението, развојот на демократијата, културата и воопшто на економската развиеност. Примената на рецепти од неолибералистичката школа, кои се покажаа успешни во седумдесеттите и во осумдесеттите години во развиените западноевропски земји не соодветствуваа на условите и амбиентот во кој се наоѓаше македонското стопанство. Либерализацијата, односно слободниот увоз, доведе до уште поголем притисок врз македонското стопанство. Околу 60 проценти од увозот беа производи од широка потрошувачка и прехранбени производи, кои се увезуваа без било каква проверка на квалитетот или нивното разорно влијание врз стопанството. Се дозволи да се увезуваат производи, кои директно му конкурираа на домашното производство заради нивната ниска цена на светскиот пазар. Таа неконкурентност на македонскиот производ доаѓаше и од рестриktivната монетарна политика, која влијае на преценувањето на девизниот курс на националната валута и одлив на странска валута од земјата во странство. Тоа, пак, беше негативната страна од соработката со германската Влада. Но, немаше избор. Сега сме во фаза на нови односи. Партнерски, повеќе рамноправни, стратешки. Македонија е на добра патека да си го обезбеди најсилниот европски партнер.